

Avsnitt 3 mix1.1_-16LUFS.mp3

Jonas Monsén [00:00:00] Hej och välkomna! I den här delen ska vi prata om autism. Då Cristopher ska vi prata lite mer om autism specifikt. Och då ställer jag den något öppna och kanske väldigt svåra frågan: Vad är autism och vilka funktioner är typiska för individer med autism?

Cristopher Gillberg [00:00:17] Svåra sociala och kommunikativa problem å ena sidan och också att man har ett speciellt beteende med ritualism och det man kallar stereotypier. Att man till exempel kan sitta och gunga eller vifta på händerna, att man upprepar i talet saker på ett väldigt stereotypt sätt. Att man har också överreaktion eller underreaktion på sensoriska stimuli som ljud och beröring och lukt och smärta och värme. Att man kan över- eller underreagera jämfört med vad som är det vanliga. Och kombinationen av den här sociala kommunikationsproblematiken och det här beteendet, det är en förutsättning för att man alls ska kunna få diagnosen. Sen ska det vara svårt och dessutom att det ska ha börjat tidigt i livet och sen kan man sedan också göra ytterligare graderingar av svårighetsgraden. Om man behöver stöd så kan det hända att det blir grad ett, om man behöver mycket stöd grad två, om man behöver extremt mycket stöd, det vill säga i vartenda skede i det dagliga livet, då kallas det grad tre. Vi har ju länge gjort studier av förekomsten av autism, diagnostiserat med de här kriterierna och det är nästan mellan en och en och en halv procent av alla personer i samhället och särskilt inom skolbarnsgruppen som har detta. Men på senare tid så har det börjat diagnosticeras och vi menar på ett överdrivet sätt och flera barn i vissa delar av Sverige, flera procent har fått en autismdiagnos och vi har kunnat visa i de studier som vi har gjort att det idag ställs autismdiagnos utan att man fullt ut uppfyller alla de här kriterierna och att man har väldigt mycket färre symptom. Och det beror säkert mycket på att från att man inte såg av autism, när jag började på 70-talet så var det liksom där det ansågs vara så extremt ovanligt så det skulle man inte ens räkna med att träffa på i sitt liv som läkare eller psykolog. Men sen då när det visade sig att jomen, det är kanske i alla fall så pass vanligt som en en och en halv procent. Ja, då blev det plötsligt att oerfarna personer på området blev satta att ställa de här diagnoserna genom att ta frågeformulär och lite till och så liksom nästan som en checklista. Och jag tror att det är ett av de största skälen till att det har blivit en sån, som jag menar vid det här laget överdiagnostik. Det är ju nämligen så här att vi allihop, inte allihop, men åtminstone enligt de studier vi har gjort i Norge och flera andra studier som är gjorda i USA, så är det ovanligt att barn inte har några tecken som någon skulle kunna tolka som om vi tittar på det på det här sättet att det skulle kunna tala för autism. Och i den norska Barn i Bergen-studien så var det 85 % eller 84 % som hade något litet symptom som skulle kunna vara inom autismområdet och 10 % som hade en hel del symptom som skulle kunna vara inom autismområdet. Men det var fortfarande bara så att det var 1 % som uppfyllde kriterierna och verkligen hade så stora svårigheter att det fanns anledning att ställa diagnos. Så det här med att man har autism som nästan en normalfördelad variabel i befolkningen, det är det man måste tänka efter. Och sen barn som kommer nu för diagnos inom området, de har alltid så gott som alltid problem som behöver en diagnos. Men vad som händer ofta är att man ser bara det lilla eller måttliga som tyder lite på autism och inte alls det som egentligen är barnets största svårighet, till exempel en språkstörning eller ADHD eller intellektuell funktionsnedsättning eller någon annan sån här neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Och så blir fokus hundra procent på autism.

Jonas Monsén [00:04:37] De här delarna som de pratade om att det var 85, 84, 85 % av barnen som hade någon form av drag, kan man tänka att de dragen är konstanta eller tillfälliga?

Cristopher Gillberg [00:04:51] Det kan nog handla om både och, men ändå att det är en dimensionell problematik om eller ja en företeelse i befolkningen. Jag tror att de allra flesta människor, om de tänker efter, skulle kunna läsa igenom symptom listan på autism så här "men så är jag ju lite grann, jag kan också tycka att det är skönt att få vara ensam ibland och jag kan också tycka att det blir för mycket prat i omgivningen" och så vidare. Min poäng är egentligen mest av allt det här att jo, barn som kommer för att få, med sina föräldrar för att få en autismdiagnos. Det är viktigt att man tar ställning till om det är det eller inte. Men ännu viktigare att man tar ställning till någonting är det. Även när man tycker att "det är ju inte så mycket" och att man aktar sig för att ställa just autismdiagnosen om man inte har väldigt mycket sådana svårigheter.

Jonas Monsén [00:05:48] Vad skulle du ge för tips till all personal i skolan rörande möten med elever med autism?

Cristopher Gillberg [00:05:53] Ja för det första är det ju det här som jag varit inne på, att det gäller att individualisera eftersom varje barn är lite olika alla andra. Även om man har en sådan här diagnos, även om man har autism. Man har träffat en person med autism så har man träffat en person med autism. Jag skulle föreslå att om läraren känner eller vad vi ska kalla det att "men jag tror ändå att det här skulle kunna vara inom autismområdet" utan att barnet ännu har fått någon diagnos. Att man då själv läser på mer, i till exempel den svenska boken om ESSENCE som jag själv har skrivit, där ju det i detalj ändå går igenom vad var autism är. Och att man, om man har den kontakten med föräldern eller via elevhälsan kan se till att föräldern också gör det och att man sedan kan börja prata om det. Om det är så istället att barnet redan har fått en diagnos autism och alla egentligen är överens om att det här är verkligen ett stort och viktigt problem, ja då är det ändå så att det här med att individualisera och lära känna alla barnets svårigheter och styrkor är bland det viktigaste. Och en sak som jag skulle ändå vilja skicka med alla som sysslar i skolan med barn med autism. Det är, håll inte på och kräv ögonkontakt. Barn med autism har i genomsnitt väldigt, väldigt jobbigt när människor tittar dem i ögonen och vi tror att det enda sättet att nå fram till dem är att vi först etablerar ögonkontakt. Sitt bredvid istället för mitt emot, tänk inte hela tiden att nu måste vi få den här goda kontakten innan det kan göras pedagogiska framsteg. Om man sitter bredvid så kan man nästan alltid komma oerhört mycket längre än om man höll jag på att säga stirrar sig blind på det här med ögonkontakten.

Jonas Monsén [00:07:52] Tack så mycket Cristopher.